

चतुर्दशक n. die 4 Hauptpriester oder die Forderungen derselben: *विद्या* Bhāg. P. 7, 3, 30.

चतुर्ल adj. *hinstellend* (स्थापयितृ) Uṇādivr. im Saṃkṣiptas. ÇKDr. चतुर्लवारिंश (von चतुर्लवारिंशत्) 1) adj. f. ई a) der 44ste MBh. und R. in den Unterschrr. der Kapitel. — b) von 44 begleitet: शतम् 144 Çat. Br. 10, 4, 2, 7. — c) 44 enthaltend: पवमाना: Çat. Br. 13, 5, 4, 10. वज्र 8, 5, 4, 11. स्तोम VS. 14, 26. 15, 3. TS. 5, 3, 5, 1. — 2) m. sc. स्तोम (s. u. 1, c) LĪTJ. 6, 2, 21. 7, 19.

चतुर्लवारिंशत् (च + च) f. 44 VS. 18, 25. Çat. Br. 8, 5, 4, 11. ÇĀṆKH. Çr. 12, 2, 17. RV. Prāt. 16, 41.

चतुःशत (च + शत) n. 1) 104 ÇĀṆKH. Çr. 18, 13, 1. LĪTJ. 10, 6, 3. — 2) 400: किष्कु (104?) AK. 2, 1, 18. Hār. 197.

चतुःशततम (von चतुःशत) adj. der 104te R. in den Unterschrr. des 2ten und 6ten Kāṇḍa.

चतुःशाल (च + शाला) adj. mit 4 Hallen versehen; im Quarre erbaut: गृह MBh. 1, 5722. Pāṇāt. 252, 17. सौध MBh. 3, 14004. मठ RĀGA-Tar. 1, 195. n. ein durch 4 Häuser gebildetes Quarre AK. 2, 2, 6. H. 992. R. 2, 91, 32. 3, 23, 10. Mṛkṣh. 46, 2. विहारे सचतुःशालम् RĀGA-Tar. 3, 13. शालक n. dass. ÇABDAR. im ÇKDr. Mṛkṣh. 46, 20.

चतुःशृङ्ग (च + शृङ्ग) 1) adj. vierhörig: गौर RV. 4, 38, 2. — 2) m. N. pr. eines Berges Bhāg. P. 5, 20, 15.

चतुःश्रोत्र (च + श्रोत्र) adj. vierhörig AV. 5, 19, 7.

चतुष्क (von चत्वर) 1) adj. a) aus vier bestehend: पर्याय LĪTJ. 6, 7, 1. स्तोम 8, 2. Suçr. 1, 158, 2. रससंयोग 2, 346, 20. पाद RV. Prāt. 16, 11. — b) um vier vermehrt: शतम् 104 d. i. 4 Procent M. 8, 142. — 2) m. N. pr. eines Mannes RĀGA-Tar. 8, 2849. 2859. 2911. 2931. — 3) f. ई a) ein viereckiger Teich. — b) ein Bettvorhang zum Schutze gegen Mücken H. an. 3, 39. MED. k. 86. — 4) n. a) Vierzahl, Verein von Vieren M. 7, 50. JĀGṆ. 3, 99. MBh. 12, 12706. Mṛkṣh. 143, 21. ÇAUT. (Br.) 10. TRiK. 3, 3, 140. — b) Kreuzweg H. 986. — c) eine auf 4 Säulen ruhende Halle KUMĀRAS. 5, 68 (Sch.: = गृहविशेष). 7, 9 (Sch.: = चतुःस्तम्भगृह). Pāṇāt. 207, 23. — d) ein Perlenschmuck von 4 Schnüren ÇABDAR. im ÇKDr. f. Wils. nach ders. Aut.

चतुष्कर्ण (च + कर्ण) 1) adj. a) vierhörig. — b) wobei nur 4 Ohren Theil nehmen: षट्कर्णा भिद्यते मन्त्रश्चतुष्कर्णः स्थिरो भवेत् Pāṇāt. I, 112. Davon nom. abstr. चतुष्कर्णता f., im instr. so v. a. unter vier Augen ebend. 66, 3. — 2) f. ई N. pr. einer der Mütter im Gefolge von Skanda MBh. 9, 2643.

चतुष्किका (von चतुष्क) f. Vierzahl RĀGA-Tar. 5, 369.

चतुष्किन् (wie eben) adj. am Ende eines comp. eine Vierzahl von Etwas habend: मुष्क MBh. 12, 13340; vgl. सममुष्कचतुष्क 12706.

चतुष्कोण (चतुर् + कोण) m. Viereck COLEBR. Alg. 58.

चतुष्टय (von चत्वर) 1) adj. f. ई vierlei, aus Vieren bestehend Vop. 7, 46. AV. 10, 2, 3. वानस्पत्यार्ण Ait. Br. 8, 16. आप: Çat. Br. 13, 1, 4, 4. पशव: ÇĀṆKH. Çr. 16, 23, 2. दुःख MBh. 3, 603. ब्राह्मणानां निकेतम् 10664. चतुष्टये (nom. pl.; vgl. P. 4, 1, 33) ब्राह्मणानां निकेता: KĀC. zu P. 8, 3, 101. MBh. 12, 11965. KUMĀRAS. 2, 17. AK. 2, 8, 2, 1. असितचतुष्टयवाङ्मये = चतुर्बाहु Bhāg. P. 3, 15, 28. — 2) n. a) Vierzahl, Verein von Vieren

KĪTJ. Çr. 8, 1, 16. 7, 5. GRHJASAMGR. 2, 72. M. 8, 130. JĀGṆ. 3, 86. MBh. 3, 13765. R. 2, 23, 32. Suçr. 1, 86, 6. KUMĀRAS. 7, 12. Bhāg. P. 7, 5, 19. — b) Bez. einer aus 4 Abtheilungen bestehenden Sammlung von Sūtra; vgl. चतुष्टय. — c) das erste, vierte, siebente und zehnte Zodiakalbild Ind. St. 2, 259. 281.

चतुष्टोम (चतुर् + स्तोम) 1) m. oxyt. ein aus 4 Theilen bestehender Stoma VS. 14, 23. 25. TS. 5, 3, 4, 4. 12, 2. परमश्चतुष्टोम स्तोमानाम् 5, 4, 12, 1. Çat. Br. 13, 3, 4, 4. 2, 1. n.: चतुष्टोममहस्तस्य (अथमेधस्य) प्रथमं परिकल्पितम् R. 1, 13, 43. — 2) adj. damit verbunden KĪTJ. Çr. 22, 10, 18. LĪTJ. 6, 8, 1. ÇĀṆKH. Çr. 15, 12, 9. 16, 9.

चतुष्पञ्चाशत् s. चतुःप.

चतुष्पथ्य (च + पथ) 1) m. n. Kreuzweg Vop. 6, 69. AK. 2, 1, 17. 3, 4, 12, 59. 18, 126. H. 986. an. 4, 133. MED. th. 27. TBr. 1, 6, 10, 3. Çat. Br. 2, 6, 2, 7. KAUC. 26, 27. ĀCV. GRHJ. 1, 5, 8. 4, 6. KĪTJ. Çr. 5, 10, 9. M. 4, 39. 131. 9, 264. 11, 118. MBh. 3, 12846. 5, 7545. 13, 4980. Mṛkṣh. 8, 22. चतुःपथ selten, z. B. Suçr. 2, 387, 4. 390, 18. VARĀH. BRH. S. 52, 89. — 2) m. ein Brahman (wegen der vier आश्रम) H. an. MED.

चतुष्पथनिकेता (च + निकेत) f. N. pr. einer der Mütter im Gefolge von Skanda MBh. 9, 2643.

चतुष्पथरता (च + रता von रम्) f. desgl. MBh. 9, 2645.

चतुष्पद् s. चतुष्पाद्.

चतुष्पद (च + पद) 1) adj. f. आ a) vierfüßig, m. ein vierfüßiges Thier AK. 3, 6, 5, 37. H. an. 4, 139. MED. d. 48. MBh. 1, 3610. 3619. 14, 1010. VARĀH. BRH. S. 21, 17. (अन्नम्) द्विपदा च चतुष्पद: Bhāg. P. 6, 4, 9. (गौः) चतुष्पदा MBh. 3, 10661. — b) aus 4 Pāda bestehend: त्रिष्टुप् TS. 3, 2, 9. 1. Çat. Br. 11, 2, 2, 2. चतुष्पदया यजति Ait. Br. 1, 17. KĪND. Up. 3, 12, 5. RV. Prāt. 16, 31, 41. 17, 30. 18, 22. MĀLAV. 19, 11, 12. 20, 15. — c) tetranomisch COLEBR. Alg. 280. — 2) m. a) Bez. bestimmter Bilder der Ekliptik: मेषवृषासिंहाराशयो मकरपूर्वार्धं धनुःपरार्धं च Dlp. im ÇKDr. VARĀH. L. ĠĀT. 1, 11. fgg. Ind. St. 2, 280. — b) Bez. eines unbeweglichen Karaṇa (s. कारण 3, m) VARĀH. BRH. S. 99, 5, 8. Nach MED. कारणाक्षरे, nach H. an. स्त्रीणां कारणेदे d. i. eine besondere Art coitus. — c) N. eines Strauchs RĀGĀN. im ÇKDr. u. भिपडा. — 3) f. आ N. eines Meetrums: 50 X 4 X 4 Moren COLEBR. Misc. Ess. II, 136 (III, 12); vgl. चतुष्पदिका. — 4) n. ein Verein von 4 Pāda MĀLAV. 16, 18.

चतुष्पदिका f. = चतुष्पदा COLEBR. Misc. Ess. II, 136 (III, 12). 93.

चतुष्पदी s. u. चतुष्पाद्.

चतुष्पाटी (च + पाट) f. Fluss ÇABDAR. im ÇKDr.

चतुष्पाठी (च + पाठ) f. eine Schule, in der die 4 Veda gelesen werden, ÇKDr. (इति लोके प्रसिद्धिः) und Wils.

चतुष्पाणि (च + पाणि) adj. vierhändig, m. Bein. Viṣṇu's Hār. 9.

चैतुष्पाद् (च + पाद्) adj. P. 5, 4, 140. in den schwächsten Casus ऽपद्, n. sg. ऽपाद् und ऽपद्, f. ऽपदी. 1) vierfüßig, m. ein vierfüßiges Thier; n. sg. das Vierfüßige d. i. die Thiere: चतुष्पादेति द्विपदामभिव्येरे RV. 10, 117, 8. 27, 10. 1, 49, 3. 94, 5. 114, 1. 3, 62, 14 u. s. w. AV. 4, 11, 5. 10. 8, 21. चतुष्पदी गौः Çat. Br. 1, 8, 1, 24. 14, 8, 15, 10. VS. 8, 30. 9, 31. 14. 8, 25. द्विपाच्च सर्वं नो रत्नं चतुष्पाद्यच्च नः स्वम् AV. 6, 107, 1. ĀCV. GRHJ. 1, 6. KĪND. Up. 3, 18, 2. नेत्रं चतुष्पादद्यात् Ait. Br. 8, 20. ऽपात्सु 6, 2.